

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra divadelních věd a interaktivních médií

L. Stroupežnický: Naši Furianti

Popis inscenace

**Předmět: Česká dramatika 2. poloviny 19. století v souvislosti
s vývojem národního obrození, DVBK003**

Jméno a příjmení: Lenka Vahalová

UČO: 178863

Obor: Teorie a dějiny divadla, kombinované studium

Imatrikulační ročník: 2006

V Brně dne 12. 1. 2008

Úvod

V této práci se budu zabývat popisem inscenace s názvem Naši furianti od Ladislava Stroupežnického, konkrétně inscenací uvedenou v Národním divadle v Praze v režii J. A. Pitínského s premiérou 17. června 2004. Hra, která je považována za první realistickou, napsal první dramaturg Národního divadla Ladislav Stroupežnický v roce 1887. Tehdejší kritika hru odmítla a důvodem byla její zásadní odlišnost od dosavadních klasických divadelních textů. Postupem času se však prověřila její kvalita a stala se jedním ze základních kamenů zlatého fondu české dramatiky. Autor líčí všední život idylicky vyhlížející jihočeské vesničky, ovšem pod povrchem sousedské družnosti se mezi sebou neustále dohadují, soupeří a popichují. Důležitým hybatelem čtených sporů je boj o prestiž prvního sedláka, boj o práci ponocného atd. Po více než sto letech je tato hra stále oblíbeným kouskem.

Slovo o režisérovi: J. A. Pitínský

Po absolvování gymnázia a střední knihovnické školy prošel několik zaměstnání (delší čas působil i jako inspicient Divadla Na provázku). V roce 1985 byl jedním ze zakladatelů brněnského Ochotnického kroužku; působil zde jako autor a režisér – upozornil na sebe režii vlastní dramaturgie Kafkovy Ameriky (1985) dále režíroval své hry Ananas (1987) a Matku (1988). Pod názvem Minimální okolí mrazícího boxu (1989) inscenoval poezii J. Dynky. V roce 1991 se stal spoluvůrcem Kabinetu múz, kde nastudoval několik inscenací jiných autorů (Tutuguri, Sňatek, Blázen jsem ve své vsi, Máj, Silná v zoologii). Se studenty JAMU inscenoval montáž z textů Franze Kafky Touhu stát se Indiánem. Od roku 1992, kdy Kabinet múz opustil, žije ve svobodném povolání. Jako host režíroval mimo jiné v Divadle Na zábradlí v Praze (např. Ritter, Dene, Voss – Cena kritiků divadelních novin, Divadelník – Cena A. Radoka), v městském divadle ve Zlíně (Osm a půl/a půl/, Její pastorkyňa, Proces, dialogy Karmelitek), v pražském Dejvickém divadle (Sestra úzkost - Cena A. Radoka), v brněnském HaDivadle (Jób – Cena A. Radoka, Král Oidipus), v pražském Divadle v Dlouhé (Kouzelný vrch), v Divadle J. K. Tyla v Plzni (opera Dido a Aeneas – Cena A. Radoka), v divadle v 7 a půl (Nora), ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti (Bratři Karamazovi) aj.

Kromě již jmenovaných je také autorem her Park, Pokojíček (Cena A. Radoka), Buldočina, spolu s M. Černouškem napsal hru Deska, je též autorem knihy Praha – intimní deník hrdiny, „románu“ Wolker a Bezruč. V roce 2002 mu vyšla sbírka básní Lulku tatíčkoví. S činohrou Národního divadla spolupracoval už v roce 1998, kdy režíroval dramaturgii Durychova Bloudění (byl i spoluautorem divadelní adaptace), v následujícím roce nastudoval Maryšu bratří Mrštíků a roce 2002 adaptaci Vančurovy Markéty Lazarové. S operním souborem ND nastudoval v roce 2000 Wagnerovu operu Tristan und Isolde a v roce 2001 Dalibora od Bedřicha Smetany. V současné době ND uvádí Babičku Boženy Němcové a nedávno uvádělo Zvony Fráni Šrámka.¹

Režijní pojetí J. A. Pitínského

Dle výčtu posledních režijních prací režiséra J. A. Pitínského je patrné, že jeho aktuální doménou je uvádění české klasiky na scéně Národního divadla. Pitínského koncepce se odvíjí již od uvedení Maryši, přes Naše furianty až po Zvony a Babičku. Stejně jako Zvony Fráni Šrámka, tak i Stroupežnického Naši furianti jsou výsledkem čistě klasicky voleného režijního pojetí bez známky experimentálních prvků či moderního zpracování. V inscenaci Naši furianti se objeví několik zajímavých vesnických postav, které jsou v souladu s textovou předlohou Ladislava Stroupežnického. Mimo zjevně patrné znaky vesnického obyvatelstva jako použití typické mluvy a lidového tance, je každá postava do detailu vybavena odpovídajícím kostýmem. Scénu pak vyplňuje dekorace vesnické hospody, vesnického stavení či prostor iluzivně vytvářející náves. Společně s hudbou, která využívá lidových nápěvů a motivů vytvořil J. A. Pitínský dokonalý obraz českého vesnického života 19. století.

Osoby a obsazení

Veselohra Naši furianti se nevyznačuje zásadním dělením postav na hlavní a vedlejší, ale téměř všem postavám ponechává dostatečný prostor. Mezi mužské postavy patří sedlák a starosta obce honické Filip Dubský, kterého si v ND zahrál Jiří Štěpnička, jeho partnerkou Marií Dubskou si zahrála Johanna Tesařová. Jiří Štěpnička v inscenaci působí jako velmi dominantní element, který pro ostatní obyvatele působí

¹ Kolihová – Havlíková, L.: str. 135

autoritativně a je brán za chloubu vesnice. Jediný, kdo se mu mnohdy postaví je jeho žena a první rada. Podstatný rys jeho figury je nadřazenost i když stále v mezích lidskosti a k jeho postavení mu dopomáhá symbolický bič. Zbytek rodiny Dubských tvoří syn Václav; Jan Dolanský a starý dědeček Josef Vinklář (nyní přeobsazen Aloisem Švehlíkem). Hlavním protivníkem Filipu Dubskému je první rada Jakub Bušek, kterého hraje Miroslav Donutil a jeho ženu Františku Jitka Smutná. Miroslav Donutil svého Jakuba hraje s patřičnou dávkou energie, kterou používá především při prosazování jeho vlastních zájmů. Oproti inteligentnímu Filipu Dubskému, působí víceméně jako obyčejný vesnický sedlák. Jejich dceru Verunku hraje Kateřina Wintrová. Dalšími podstatnými postavami jsou jednotlivé páry a jednotlivci. Matěje a Marii Šumbalovou hraje Igor Bareš s Tat'janou Medveckou a krejčího Františka Fialu se ženou Terezkou hraje Jan Hartl s Petrou Špalkovou. Ostatní populací vesnice Honice jsou pak jednotlivci jeden z adeptů na ponocství Valentin Bláha, kterého hraje Ondřej Pavelka a jeho věrný kamarád Josef Habršperk, kterého hraje David Prachař. Důležitou součástí příběhu jsou pak postavy obecního výboru Pavel Kožený (Petr Pelzer), Kašpar Šmejkal (Bronislav Poloczek), učitel (Jan Bidla), majitel hospody (Václav Postránecký) a další. Mezi důležité ženské postavy patří dcera krejčího Fialy sedmnáctiletá Kristýna – Kristina Lukešová a Markýtko – Jaromíra Mílová.

Hudba k inscenaci Naši furianti

Hudba, použitá především pro předěly mezi jednotlivými scénami, ale také jemné dokreslení dané atmosféry byla v inscenaci Naši furianti aranžována Petrem Hromádkou. Hudební aranžmá bylo harmonicky vyvážené po celou dobu inscenace. **Diváka v žádném případě nerušila** a zároveň nebyla v pozadí oproti ostatním druhotným složkám inscenace, jako dekorace kostýmy atd. Byla přesně sladěna jak melodicky tak dynamicky v celé inscenaci a v daném okamžiku měla své opodstatnění, např. v předělech mezi jednotlivými scénami, na úvod inscenace, tedy těsně před výstupy herců, pro autentickou náladu českého venkova a doznívala i na závěr současně s děkovačkou.

Kostýmy a scénografie

Kostýmy Kateřiny Štefkové jsou pojaty jako civilní styl českého venkova konce 18. a počátku 19. století s určitou dávkou stylizace. Ta je patrná například na starostovi obce honické Filipu Dubském, který je laděn lehce do koňského stylu s bičem, který v inscenaci zároveň používá jako znak své nadřazenosti, jeho kostým je až na koňskou důtku zcela shodný s kostýmem prvního rady Jakuba Buška, což při jejich častých sporech působí komicky. Oproti tomu např. výměnkář Petr Dubský je pojat jako tradiční venkovský sedlák.

Obdobně jsou do detailu dotaženy všechny ženské postavy, nejvýraznější a nejpestřejší kostýmy mají samozřejmě postavy hlavní (Marie Dubská, Františka Bušková, Verunka, Marie Šumbalová, Tereška fialová a Markýtko) ostatní ženské postavy zakomponované do vesnického obyvatelstva mají kostým spíše jednodušší a barevně nevýrazný, avšak přesně svým střihem odpovídající dané době.

Scéna je vestavěna s maximální jednoduchostí, opět stylizovaný nábytek pro českou venkovskou usedlost s maximálním využitím dřevěných materiálů. Její logika naprosto účelně odpovídá nárokům hry a J. A. Pitínského na příchody a odchody jednotlivých postav, což se projeví zejména při nástupu několika vesničanů při hromadnějších scénách.

Ladislav Stroupežnický: Naši furianti

Režie: Jan Antonín Pitínský
Scéna: Jan Hubínek
Kostýmy: Kateřina Štefková
Hudba: Petr Hromádka
Dramaturgie: Lenka Kolihová Havlíková

Filip Dubský: Jiří Štěpnička
Marie Dubská: Johanna Tesařová
Václav: Jan Dolanský
Petr Dubský: Alois Švehlík
Jakub Bušek: Miroslav Donutil
Františka Bušková: Jitka Smutná / Hana Militká
Verunka: Magdaléna Borová
Matěj Šumbal: Igor Bareš
Marie Šumbalová: Tatjana Medvecká
Pavel Kožený: Petr Pelzer
Kašpar Šmejkal: Bronislav Poloczek / Karel Pospíšil
Valentin Bláha: Ondřej Pavelka
Josef Habršperk: David Prachař
František Fiala: Jan Hartl
Tereška: Petra Špalková
Kristýna: Kristina Lukešová / Gabriela Pyšná
Obecní kovář: Vlastimil Přáda
Karel Kudrlička: Saša Rašilov / Jan Bidlas
Tobiáš Nedochočil: Tomáš Stibor
Markýtko: Jaromíra Mílová
Vojta: Milan Stehlík
Závodčí četníků z města Rotice: Petr Motloch
Marek: Václav Postránecký
Rozárka: Sabina Králová / Hana Militká

Literatura

Kolihová – Havlíková, L.: Naši furianti, napsal Stroupežnický, režíroval Pitínský. ND, Praha, 2004.